

Πράξη «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – ΠΙΛΟΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ, στους Άξονες Προτεραιότητας 1,2,3, -Οριζόντια Πράξη»,

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ- ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Δρ. Χαρά Κοσεγιάν
Οκτώβρης 2011

Βασική διαφορά από τα προηγούμενα ΠΣ

- Στην Αρχαία Ελληνική Γραμματεία δίνεται ολόκληρο το βιβλίο της Οδύσσειας και της Ιλιάδας του Ομήρου και όχι σε αποσπασματική μορφή.
- Η διδασκαλία προβλέπει συνεχείς αναφορές σε όλα τα βιβλία αρχαίων ελλήνων συγγραφέων (και όχι μόνο) που υπάρχουν στο γυμνάσιο σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή (σε όλες τις τάξεις), έτσι που μέσα από τη διδασκαλία του ενός φαινομενικά βιβλίου ο μαθητής θα μπορεί να αναγνωρίζει το διακείμενο και την έννοια της συνάντησης λαών, πολιτισμών και σκέψης, διατρέχοντας περισσότερα δημιουργήματα αρχαίου λόγου.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ:

- **Ανθρώπινες σχέσεις στην Ιλιάδα: οι ομηρικές ομιλίες**

ΔΟΜΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ (ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ)

ΤΙΤΛΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΙΛΙΑΔΑ: ΟΙ ΟΜΗΡΙΚΕΣ ΟΜΙΛΙΕΣ

- **ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 4 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ**

Αφόρμηση: στ. Ω 468-677: συνάντηση Πριάμου - Αχιλλέα.

- **ΣΤΟΧΟΙ** Οι μαθητές επιδιώκεται να:
- αντιληφθούν το περιεχόμενο των ομηρικών ομιλιών και να αναγνωρίσουν τα είδη τους
- να κατανοήσουν τη λειτουργία τους στο πλαίσιο της αφήγησης του πολέμου
- αντιληφθούν τον τρόπο με τον οποίο οι ομιλητικές σκηνές φωτίζουν το ήθος των ηρώων
- εμβαθύνουν στο σύστημα αξιών που χαρακτηρίζει τους ομηρικούς ήρωες
- κατανοήσουν τα χαρακτηριστικά της ομηρικής αφηγηματικής τέχνης (προοικονομία, άστοχα ερωτήματα, αξιολογική κατάταξη των στοιχείων, παρομοιώσεις, επική ειρωνεία)
- διατυπώνουν τα επιχειρήματά τους σχετικά με το θέμα
- εκφράζουν τα συναισθήματά τους που απορρέουν από τη μελέτη των σχετικών ενοτήτων
- μάθουν να συνεργάζονται στο πλαίσιο της ομάδας
- μάθουν να ερευνούν και να επιλέγουν τη χρήσιμη πληροφορία και να κοινοποιούν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους

Πορεία διδασκαλίας

- Υλοποιούμε το διδακτικό σενάριο όπως παρουσιάζεται στον Οδηγό του εκπαιδευτικού, σ. 470-474
- Ή εναλλακτικά μπορούμε να το επεκτείνουμε και να δούμε 3 ομιλίες για να αναλύσουμε το λειτουργικό ρόλο τους στο έπος, τα θέματα που αναδύονται από αυτές
- Ανάλογος είναι και ο χρόνος που διαθέτουμε ...

Διδακτικό υλικό

- Εργαζόμαστε με 3 ομιλίες: ραψωδία Ζ στ. 399-502
- Ραψ. ι. Ομιλία Φοίνικα- Αχιλλέα, στ. 427-619
- Ραψ. Ω: Ομιλία Πριάμου- Αχιλλέα, στ.468-600
- Σημ: Από τον εκπαιδευτικό γίνονται κάποιες επισημάνεις στα παράλληλα κείμενα :ένα διάγραμμα, οι πλέον ενδιαφέροντες στίχοι, οι λόγοι της παραλληλίας, προσανατολίζονται οι μαθητές να αναζητήσουν στοιχεία που προοικονομούνται στη Ζ για να πραγματοποιηθούν στην Ω, αλλά κατά κανόνα αφήνονται οι μαθητές μόνοι τους να μελετήσουν και να επισημάνουν.

Εργασία σε ομάδες

- Εργαζόμαστε με τη μέθοδο Jigsaw. Η τάξη χωρίζεται σε 4 ομάδες των 5 μαθητών ($4 \times 5 = 20$) ή 5 των 5 ($5 \times 5 = 25$). Αν η τάξη αριθμεί περισσότερους μαθητές οι ομάδες θα λύσουν το θέμα με αυτοδιαχείριση και αυτορρύθμιση (λ.χ. θα αναθέσουν σε περισσότερα από 1 μέλη την ίδια αποστολή)
- Οι ομάδες με αυτή τη μέθοδο κατανέμονται ως εξής: κάθε μέλος της ομάδας μελετάει ένα θέμα με στόχο να γίνει ειδήμονας στο θέμα (expert). Αφού συμβεί αυτό συγκεντρώνονται οι ειδήμονες σε ένα θέμα, συζητούν και ανταλλάσσουν ιδέες. Ως experts πια, πηγαίνουν και παρουσιάζουν το θέμα στην ομάδα τους, απαντούν σε ερωτήσεις των μελών, ώστε όλα τα μέλη κάθε ομάδας να είναι ενήμεροι σε όσα θέματα/ενότητες δόθηκαν αποστολές (εν προκειμένω σε 5).

Ανάθεση αποστολών

- Το α' μέλος κάθε ομάδας μελετά τα συναισθήματα των ηρώων όπως παρουσιάζονται και στις 3 ομιλίες
- Το β' μέλος κάθε ομάδας διαμορφώνει άποψη για το χαρακτήρα των εμπλεκόμενων ηρώων και το αξιακό τους σύστημα
- Το γ' μέλος κάθε ομάδας διαμορφώνει άποψη για το λειτουργικό ρόλο των ομιλιών στην πλοκή του έπους, το στόχο του ποιητή, τι θέλει να πετύχει. Προκλητική ερώτηση: «ποια τα κοινά στοιχεία και των 3 ομιλιών;» (: η τραγικότητα των ηρώων που προκύπτει από την τραγικότητα των στιγμών: η Ανδρομάχη συναντιέται για τελευταία φορά με τον Έκτορα. Την επομένη θα τον δει νεκρό/. Ο Φοίνικας είναι η τελευταία ελπίδα των Αχαιών για να ξαναγυρίσει ο Αχιλλέας στη μάχη: η ομιλία του είναι μια δραματική έκκληση. Ο Πρίαμος, από τα τραγικότερα πρόσωπα της Ιλιάδας απευθύνεται στο δολοφόνο του γιου του ζητώντας να μη διασύρει άλλο το νεκρό του σώμα. Τον παρακαλεί και του δίνει πλούσια δώρα! Αυτή είναι η ηθική του πολέμου. Ο Αχιλλέας δεν είναι δολοφόνος αλλά ήρωας που έκανε το καθήκον του απέναντι στην πατρίδα. Ο Πρίαμος είναι πατέρας και η προσωποποίηση του ηττημένου...)

- Το δ' μέλος κάθε ομάδας καλείται να αναρωτηθεί σχετικά με την ειρήνη και τον πόλεμο. Προκλητικές ερωτήσεις πάνω στις οποίες καλούνται να οικοδομήσουν άποψη: η ειρήνη έχει μόνο θετικά στοιχεία και ο πόλεμος μόνο αρνητικά; Αν ισχύει αυτό, τότε γιατί επιλέγεται ως πρακτική στις ανθρώπινες κοινωνίες και στις σχέσεις; Είναι λύση ή πηγή μεγαλύτερων προβλημάτων; Καταγραφή των συνεπειών του πολέμου για τους αδύναμους (γυναίκες, παιδιά, γέροντες)
- Πρόσθετη οδηγία: περιηγηθείτε στο διαδίκτυο και δείτε από το You Tube σκηνές από μάχες στην Ιλιάδα
- <http://www.youtube.com/watch?v=CwNkidE-q94&feature=related>
- Επίσης, τη μονομαχία Αχιλλέα- Έκτορα
- <http://www.youtube.com/watch?v=hf4IoxEUmHM&feature=related>
- Το ε' μέλος κάθε ομάδας ασχολείται με το να βρει τα στοιχεία πολιτισμού που αναφέρονται στις ομιλίες (λ.χ. στοιχεία που καταδεικνύουν τη σημασία της ταφής για τους ανθρώπους του ομηρικού κόσμου), όπως και τις σκηνοθετικές λεπτομέρειες που υπάρχουν σε κάθε ομιλία.

Υλοποίηση του σεναρίου

- Την επόμενη διδακτική ώρα μέσα στην αίθουσα πραγματοποιούνται οι δραστηριότητες:
- Α. δίνουμε 15 λεπτά για να συναντηθούν οι «ειδήμονες» κάθε θέματος και να ανταλλάξουν απόψεις για το θέμα που τους απασχόλησε.
- Β. επιστρέφουν στις ομάδες τους και αναπτύσσουν το θέμα τους. Στη συνέχεια κάθε ομάδα συντάσσει ένα κείμενο που αφορά όλα τα θέματα που αναπτύχθηκαν.
- Προσοχή: πιθανό τα τελικά κείμενα και των 4 ομάδων να είναι ίδια ως προς το περιεχόμενό τους, αλλά σίγουρα δεν θα είναι ίδια ως προς τον τρόπο καταγραφής τους (εκφορά λόγου, σειρά ανάπτυξης των φαινομένων). Γι' αυτό το λόγο όλες οι ομάδες παρουσιάζουν στην ολομέλεια τα κείμενά τους.

Δραστηριότητες:

- Γ. Μπορεί να κληθούν να παρουσιάσουν 3 δραστηριότητες:
- Η πρώτη: να αναπτύξουν αγώνα λόγων για τα «υπέρ» της ειρήνης και τις αιτίες που ωθούν τους ανθρώπους στην επιλογή του πολέμου. Συντονιστές και υπεύθυνοι για την κατανομή των ρόλων ή την εξέλιξη της διαδικασίας του σχετικού αγώνα λόγων θα είναι οι ειδήμονες που ασχολήθηκαν με το σχετικό προβληματισμό.
- Η δεύτερη: να περιηγηθούν στο διαδίκτυο και να αναζητήσουν έργα τέχνης ζωγράφων ή γλυπτών που εμπνεύστηκαν από την Ιλιάδα και πιο συγκεκριμένα από τις σκηνές που αναφέρονται στις 3 ομιλίες. Στη συνέχεια να παρουσιάσουν στην ολομέλεια τη συλλογή τους. Στο διαδίκτυο υπάρχει βίντεο με έργα μεγάλων ζωγράφων που εμπνεύστηκαν από τον Όμηρο. Οι μαθητές καλούνται να τα δουν/ απολαύσουν/. Θα μπορούσαν και να τα μελετήσουν αν το σενάριο επιλεγεί να αναπτυχθεί σε περισσότερο χρόνο:

<http://www.youtube.com/watch?v=MlO7Ar5oayU>

- Η Τρίτη: να δραματοποιήσουν για να παρουσιάσουν μέσα στην τάξη τις ομιλίες που μελέτησαν. Για να υλοποιήσουν την προτεινόμενη δραστηριότητα μπορεί να περιηγηθούν στην ηλεκτρονική διεύθυνση
- <http://www.nt-archive.gr/viewfiles1.aspx?playID=398&photoID=12000> και να δουν κοστούμια για ομηρικούς ήρωες ή να παρατηρήσουν σκηνοθετικές λεπτομέρειες, δίνοντας την ευκαιρία στα παιδιά να χρησιμοποιήσουν τη ματιά τους. (Για τον τρόπο ανάπτυξης του σεναρίου και τις ενδεικτικές ερωτήσεις που μπορούν να το αφορούν, βλ. αντίστοιχο σενάριο από την Α' Γυμνασίου.)

Το άνοιγμα στην κοινότητα...

- Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να αναπτυχθεί περισσότερο, να εμπλουτιστεί και να γίνει ένα δρώμενο που θα παρουσιαστεί στο σχολείο με τη λήξη του σχολικού έτους.
-
- **ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!!!!!!!!!!!!**